

תולדות חט"ו שיחה ה'

עשו חשב שזה שיצחק ציוה ליעקב ללכת לחרן שייך דוקא ליעקב שקיבל את הברכות, אך הציווי שלא לקחת אשה מבנות הארץ שייך גם אליו, ולכן הלך אל ישמעאל.

על הפסוק (כח, ז) "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" מפרש רש"י: "וישמע יעקב מחובר לענין של מעלה וירא עשו כי ברך יצחק וגו' וכי שלח אותו פדנה ארם וכי שמע יעקב אל אביו והלך פדנה ארם וכי רעות בנות כנען והלך גם הוא אל ישמעאל".

צריך להבין מהו האריכות בלשון רש"י, דהיי' יכול לכתוב בקיצור "מחובר לענין של מעלה" ותו לא. ומדוע מונה גם את הענינים שנכתבו בהמשך ל"וישמע יעקב" - "וכי רעות בנות כנען כו" - הרי כוונתו לומר ש"וישמע" מחובר להנאמר לפני כן - "לענין של מעלה"?

בהקדים הביאור בזה שהכתוב אומר "וירא עשו" ב' פעמים - "וירא עשו כי ברך יצחק", "וירא עשו כי רעות בנות כנען" - דצריך לומר שה"וירא" הראשון פירושו כמשמעו, שראה את מה שיעקב עשה. ו"וירא" השני פירושו שהבין, וההבנה זאת פעלה עליו שהלך לישמעאל. אך צריך להבין לכאורה מה נוגע "וירא" הראשון, הרי כוונת הכתוב הוא לבאר מדוע הלך לישמעאל שזהו "וירא" השני?

והביאור: יצחק אמר ליעקב ב' פרטים: (א) שלא יקח אשה מבנות הארץ, (ב) ושיקח אשה מפרדן ארם. וכדי לבאר מדוע עשו קיים רק את הפרט הראשון אך לא הלך לפרדן ארם, אומרת התורה ב' פעמים "וירא", שעשו חשב שהיו ב' ענינים נפרדים. ש"וירא" הראשון - "וירא עשו כי ברך יצחק" - קשור ל"וכי שלח אותו פדנה ארם", שחשב שההליכה לפרדן ארם קשור עם הברכה שקיבל יעקב, שבאם רוצה לקבל את הברכה עליו ללכת לפרדן ארם ("בברכו אותו"), וא"כ זה שייך רק ליעקב. אך "וירא" השני - "וירא עשו כי רעות בנות כנען" - קשור לתוכן הציווי ש"לא תקח אשה מבנות כנען", וזה שייך גם אליו, ולכן הלך לישמעאל.

וזהו הביאור באריכות לשון רש"י, שמביא את הפרטים שעשו ראה - "כי ברך יצחק גו' וכי שלח אותו כו' וכי שמע כו" - אך משמיט "ויצו גו' לא תקח גו'", כי לדעת עשו "ויצו גו' לא תקח" קשור ל"וירא" השני - ש"רעות בנות כנען" (ולא ל"וירא" הראשון - להליכת יעקב לחרן), ולכן הלך אל ישמעאל.